

4. Zakon Ukrainy Pro osvitu: pryiniaty 5 ver. 2017 r. № 2145-VIII. [Law of Ukraine about education from September 5 2017, № 2145-VIII]. (2017, September 9). *Holos Ukrainy – Voice of Ukraine*, 178-179 [in Ukrainian].
5. Sysoieva, S. O. (2006). *Osnovy pedahohichnoi tvorchosti [Basics of pedagogical creativity]*. Kyiv : Milenium [in Ukrainian].
6. Tkachenko, O. M. (2015). Etnopedahohichna tvorchist yak umova profesiinoi svobody vchytelia-vykhovatelya [Ethnopedagogical creativity as a condition of professional freedom of the teacher-educator]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti – Origins of pedagogical skil.* (Ser. «Pedahohichni nauky». Issue 15.) (pp. 45-50). Poltava: PoltSU [in Ukrainian].
7. Tkachenko, O. M. (2013) Teoretyko-metodychni zasady formuvannia etnopedahohichnoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv humanitarnoho profilu [Theoretical and methodological bases of formation ethnopedagogical competence of future humanities teachers References]. *Doctor's thesis*. Cherkasy: CherkNU [in Ukrainian].

Tkachenko O. M. Contents of ethnopedagogical creativity of the specialist in education

The dynamic of the present life, the globalization of the economy, the latest migration processes, the ethno-social structure of the country actualize the ethnopedagogical creativity of a specialist in the field of education. Ethnopedagogical creativity in a narrow and broad sense is considered as a kind of pedagogical creativity and an element of ethnopedagogical competence. The content of ethnopedagogical creativity of a specialist in the field of education is determined by the specificity of his activity and the structural-functional characteristic of ethnopedagogical competence. The article describes the characteristics of the content of ethnopedagogical creativity in the context of motivational-value, cognitive, operational-technological, individual-personal (structural) and epistemological, humanistic, communicative, training, educational, normative, informational (functional) components of ethnopedagogical competence.

The content of ethnopedagogical creativity defines the following directions of professional training of a specialist in the field of education, which can be realized during the classroom, independent, research work of students, during their pedagogical practice: forming the basis for ethno-pedagogical creativity of the teacher; the educator – the system of knowledge about the traditions of education and upbringing of children among Ukrainians and other peoples of the world; forming a number of beliefs related to ethno-pedagogical creativity – about the value of the ethnopedagogical foundation of knowledge, the possibility of creative use of the achievements of folk pedagogical culture at different stages of the pedagogical process; the formation of a system of professional competences that enable ethnopedagogical creativity – the ability and creative use of ethnopedagogical material at theoretical and practical levels, the ability to improve the acquired professional competences in the process of research activities; formation of personality traits that serve as the basis for ethnopedagogical creativity – attentiveness, observation, professional thinking, empathy, creativity, pedagogical intuition, etc.

Key words: pedagogical creativity, ethno-pedagogical competence, ethnopedagogical creativity, content of ethnopedagogical creativity of teacher-educator.

УДК 378:364-43

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.44>

Тулякова К. Р.

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ У ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ МЕДІАЦІЇ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ

Розглядається взаємозв'язок лінгвістики з психологією, риторикою, логікою. Визначено структурні складові англо-мовного професійно орієнтованого монологу як елементу публічного виступу. Авторка звертається до низки праць, присвячених даній темі, вказуючи на діапазон дослідження лінгвістики тим чи іншим науковцем, наводить психологічні характеристики, притаманні англо-мовному професійно орієнтованому монологу. У статті окреслено питання стосовно систематизації публічних промов та наведено розподіл за жанровою приналежністю: академічна промова, урочиста промова, соціально-політична промова, судова, церковно-богословська та соціально-побутова.

Метою статті є пошук оптимальних шляхів навчання англо-мовного професійно орієнтованого монологічного мовлення майбутніх фахівців у сфері медіації та врегулювання конфліктів.

Виокремлено ряд характеристик, які слід брати до уваги під час навчання, а саме: скерованість та підготовленість, тематичність, інформативність, зв'язність, логічність, безперервність, розгорнутість, ситуативність, спрямованість або однонаправленість, модальність. Наведено психологічні характеристики, притаманні англо-мовному професійно орієнтованому монологу.

Авторка розглядає публічне мовлення як особливий вид аргументативного тексту, який є наслідком взаємодії фахівця з індивідуальною та масовою свідомістю. Професійно орієнтований текст також розглядається за формою реалізації.

Публічні виступи досліджуються через призму основних функцій мови, зокрема у взаємодії з інтегративною, інспіративною, декларативною та перформативною функціями. Подано розподіл англо-мовного професійно орієнтованого монологу на структурні компоненти та наведено приклади відповідно до кожного з компонентів.

Таким чином, під час розробки навчальних завдань на основі відеоматеріалів публічних промов, було враховано психологічні фактори даного виду мовлення, що забезпечує не лише доступність та адекватність сприйняття, а й прискорює процес продуктивного відтворення набутих знань у формі професійно орієнтованих монологічних висловлювань.

Ключові слова: психолінгвістичні особливості, публічне мовлення, риторика, політичний дискурс, структурний компонент, сфера комунікації.

Професійне володіння навичками публічного виступу, зокрема знання принципів та правил організації англо-мовного професійно орієнтованого монологу (надалі АПОМ), стає невід'ємним елементом підготовки фахівців у сфері медіації та міжнародних соціальних проєктів. Дослідження взаємозв'язку лінгвістики з психологією, риторикою, логікою дозволяє визначити новий, якісно відмінний рівень вивчення мовних явищ, дозволяє визначити структурні складові англо-мовного професійно орієнтованого монологу як елементу публічного виступу та з'ясувати його функціонування у мовній царині. А тому сучасний етап розвитку лінгвістичної думки характеризується пильною увагою до явищ, фактів, які виходять за межі компетенції власне лінгвістики. Публічне мовлення становить собою один із видів мовленнєвої діяльності, досить своєрідним за своєю природою та місцем серед інших видів мовлення, а також за своїми якісними характеристиками [1, 10].

Питанням специфіки мовної комунікації, зокрема професійно орієнтованому монологу, приділяли увагу Гавришина І. Н., Д'якова М. Л. Таранов П. С. Також такі лінгвісти, як І. В. Арнольд, Ю. М. Скребньов, О. О. Реформатський звертають увагу на лексико-семантичні і структурні відмінності (лексико-семантичні трансформації) під час перекладу публічних виступів. До культури професійного мовлення та засад риторики зверталися Т. В. Анісімова, Є. Г. Гімпельсон, Н. Н. Кохтев. Аналіз сучасної політичної лінгвістики знаходимо в працях Є. В. Будаєва, М. Б. Ворошилової, Н. Н. Красільникової. Серед вітчизняних науковців, які досліджували діапазон можливостей політичної лінгвістики, слід назвати Л. П. Нагорну, В. О. Павлуцьку, Т. В. Нагорську. Однак, на нашу думку, не достатньо висвітлено взаємодію між публічними виступами (публічним мовленням) і навчанням майбутніх фахівців у сфері медіації та врегулювання конфліктів.

Метою статті є на пошук оптимальних шляхів навчання англо-мовного професійно орієнтованого монологічного мовлення майбутніх фахівців у сфері медіації та врегулювання конфліктів;

АПОММ характеризується певними психологічними та лінгвістичними особливостями, які слід враховувати у процесі його навчання, а саме:

1) відносно безперервний спосіб мовлення – монологічне висловлювання не обмежується однією фразою, а являє собою понадфразову єдність, яка триває протягом певного часу, не перериваючись, завдяки чому досягається завершеність думки;

2) послідовність і логічність, тобто розвиток ідеї основної фрази відбувається шляхом уточнення, доповнення, пояснення, обґрунтування тощо;

3) комунікативна спрямованість, тобто мовленнєві одиниці, які використовуються у вправах, завжди співвідносяться з професійно орієнтованою ситуацією спілкування.

Слід також звернути увагу на психологічні характеристики, притаманні англо-мовному професійно орієнтованому монологу. Досліджували психологічний аспект такі науковці, як С. Л. Рубінштейн, Л. В. Гришина, М. Н. Кочасва, В. А. Славгородська та інші. Було виокремлено ряд характеристик, які слід брати до уваги під час навчання англо-мовному професійно орієнтованому монологу, а саме:

1) скерованість та підготовленість, які дозволяють продумати послідовність у викладенні думки, а також мовне наповнення основного висловлювання;

2) тематичність ПОММ полягає у єдності професійно орієнтованої теми, у наявності тематичного блоку або лексично-тематичних ліній в аспекті професійної тематики.

3) інформативність — це кількість і упорядкованість існуючих у АПОММ логічно пов'язаних суджень, які прямо і неопосередковано направлені на свідомість слухачів, покликані впливати на їх розум (іноді на почуття) збагачують його новими професійними знаннями;

4) зв'язність, яка полягає в зв'язності тексту висловлювання як продукту говоріння;

5) логічність є головною визначальною стильовою рисою ПОММ, якій притаманна така організація мовного матеріалу, яка слугує систематичному, аргументованому висловлюванню з професійно значущих питань;

6) безперервність, що полягає в професійно орієнтованому монологічному висловлюванні фахівця, яке триває протягом певного часу, не перериваючись, в результаті чого досягається завершеність думки;

7) розгорнутість являє собою детальне, повне, зв'язне, закінчене висловлювання, направлене на розкриття певної ідеї;

8) ситуативність, яка передбачає спонтанні непередбачені висловлювання, викликані ситуацією;

9) спрямованість або однонаправленість, яка полягає в звертанні мовця до співрозмовника (аудиторії) і не передбачає зворотної реакції;

10) модальність, під якою розуміють суб'єктивне особистісне оцінювання, відношення фахівця до професійної ситуації. Вона є органічною частиною відображення в свідомості професійно орієнтованої, коли на понятійну інформацію накладається соціально-оцінююча і індивідуально-оцінююча інформація [2, 9-13].

Отже, беручи до уваги психологічні фактори даного виду монологічного мовлення під час розробки завдань на основі відеоматеріалів, ми забезпечили не лише доступність та адекватність сприйняття, а й прискорили процес продуктивного відтворення набутих знань у формі професійно орієнтованих монологічних висловлювань.

Слід зазначити, що використання даного виду роботи підвищує мотивацію до навчання загалом та до вивчення англійської мови професійного спрямування зокрема.

Публічне мовлення є особливим видом аргументативного тексту, створеним за канонами риторики, орієнтованим на переконання, і який є наслідком інтенції фахівця щодо здійснення впливу на масову та індивідуальну свідомість іншими фахівцями. За формою реалізації професійно орієнтований текст є писемно-усним, відносно до типу мовлення є книжно-розмовним, за характером реалізації – підготовчо-імпровізаційним.

Один із дослідників професійної риторики В. М. Вандишев пропонує свою систематизацію публічних промов. Науковець виділяє наступні жанри: академічна промова, урочиста промова, соціально-політична промова, судова, церковно-богословська та соціально-побутова [3, 36]. Знаходимо також термін «дискурс» на означення жанрів публічних виступів. Ми розділяємо думку І. М. Плотницької, Ю. І. Малік, З. Ф. Кудрявцевої стосовно того, що сучасний комунікативний простір є своєрідним поєднанням дискурсів, як-от: юридичного, медичного, бюрократичного, підприємницького, християнського тощо, які виражають відповідні переконання і цінності. Дослідники визначають дискурс як 1) зв'язний текст у контексті численних супровідних фонових чинників: онтологічних, соціокультурних, психологічних; «текст, занурений у життя»; 2) замкнену цілісну комунікативну ситуацію (подію), складниками якої є комуніканти й текст як знаковий посередник, зумовлена різними чинниками, що опосередковують спілкування розуміння (соціальними, культурними, етнічними і т. ін.); 3) стиль, підмова мовного спілкування; 4) зразок мовної поведінки в певній соціальній сфері, що має певний набір змінних» [4, 200]. Як бачимо, зазначені ознаки та характеристики дискурсу перегукуються в тій чи іншій мірі з ознаками публічних виступів. Так, як у даній статті розглядаються та аналізуються публічні промови політичних діячів, то вживання терміну «політичні дискурси», на нашу думку, є доцільним та прогнозованим, адже термінологія має відповідати запитам майбутньої професії, у нашому випадку мова йде про медіаторів та фахівців у сфері медіації та міжнародних соціальних проєктів. Розглянемо складові успішності публічних промов (дискурсів). Отже, успіх публічного виступу безпосередньо залежить як від психологічної підготовки того, хто робить промову так і від знання ним структурних, стилістичних та граматичних особливостей, критеріїв, за якими зазвичай формується АПОМ, а також оцінюється публічний виступ. Оскільки оратор і аудиторія в процесі комунікації взаємодіють одне з одним, головним суб'єктом процесу риторики вважають оратора (від лат. "orare" – говорити), а людей, до яких спрямовані його слова, – аудиторією (від лат. "audire" – чути, слухати) [5, 240].

Види ораторського мистецтва розподіляються залежно від сфери комунікації, що відповідає одній з основних функцій мови – спілкування, повідомлення та вплив. Існує кілька основних сфер комунікації: наукова, інформаційно-пропагандистська, соціально-побутова й ділова. До наукової сфери комунікації належить лекція, наукова доповідь; інформаційно-пропагандистська охоплює сегмент промов емоційного характеру: патріотичних, промов на мітинзі; соціально-побутова – промов з нагоди ювілею, тощо. Попри те, що «публічна промова» може охоплювати майже всі наведені елементи комунікативного процесу, вона здебільшого належить до сфери ділової комунікації і відрізняється певними особливостями офіційно-ділового стилю, який обслуговує правову й адміністративно-суспільну сфери діяльності та використовується при написанні документів, ділових паперів і листів у державних закладах, а також у різних видах ділового усного спілкування.

Ми погоджуємося з думкою науковці М. І. Мілова, М. Р. Стеценко, Л. І Стрій К. Кемпбелл, К. Джеймісон, які пропонують розглядати публічні промови загалом та інавгураційні промови зокрема, як жанр політичної комунікації. О. І. Шейгал розглядає публічні промови в контексті інтегративної, інспіративної, декларативної та перформативної функцій. [6] Інтегративна функція реалізована у закликах до об'єднання, що на граматичному рівні трансформується у відповідні займенники: we, our, us, each and all, each and every. Інспіративна функція прослідковується у констатуванні державних цінностей. Декларативній функції підпорядкована основна частина промови, де наскрізним акцентом виступає певне політичне кредо, певні політичні принципи.

Для майбутніх фахівців у сфері медіації та врегулювання конфліктів приклади та структурні складові публічних промов (виступів), зокрема й інавгураційних, є своєрідним зняттям праці, засобом впливу та способом досягнення поставленої мети.

АПОММ готується та планується заздалегідь. З урахуванням особливостей, від яких залежить кінцевий результат – наскільки оратору (спікеру) вдається встановити контакт з аудиторією, впливати на її поведінку, отримати «бажану» реакцію, переконати, тощо. Наведена Таблиця 1 демонструє запропонований нами розподіл ПОММ на структурні компоненти.

Таблиця 1

Розподіл АПОММ на структурні компоненти

Структурний компонент ПОММ	Складові елементи структурних компонентів ПОММ
1. Планування (підготовка ПОММ) Advance planning	Хто саме складає аудиторію? Who exactly is your audience? У приміщенні, ззовні? Where are you speaking? Inside or outside? /
2. Тема виступу The Topic of the speech	What exactly is the topic of my speech? Краще за все поставити себе на місце тих, хто слухатиме / The best way is put yourself "in your listenes' shoes".
Вступ Introduction	Хто буде присутній? (Who will be present?) Include the most important members of your audience in your salutation; always make sure that you know how to pronounce people's names)
Основна частина промови / The Purport (main body) of Speech.	Розвиваючи тему, необхідно дотримуватися суті промови / Develop your theme; keep to the point. Use structure words, give arguments for and against, put questions and answer them.
Структура основної частини промови / Structuring the Purport of Your speech:	Хотів би на початку зазначити.../ May I begin by saying...; Торкаючись питання щодо.../ To turn to the question of ...; завжди має бути чітко визначеним /Concluding statements: conclusion should always be definite and clear.

Висновки. Отже, ми дослідили низку праць науковців, які займалися питанням специфіки англійського мовлення професійного спрямування, розглянули публічне мовлення у контексті аргументованого тексту. Також, ми зазначили жанри публічних промов, виокремили та дали обґрунтування тим жанрам, які використовуються для навчання англійськомовного професійно орієнтованого монологічного мовлення. У нашій статті, на основі праць О. Селіванової О, І. Плотницької, Ю. Малик, З. Кудрявцевої, ми оперуємо терміном «політичний дискурс», адже дослідники переконують у подібності політичних дискурсів та публічних промов.

Було розглянуто публічні промови в контексті основних функцій мови таких, як спілкування, повідомлення та вплив; виявлено закономірності інтегративної, інспіративної, декларативної та перформативної функцій; описано структурні компоненти АПОММ, обґрунтовано використання публічних промов під час навчання майбутніх фахівців у сфері медіації та врегулювання конфліктів.

Використана література:

1. Сагач Г. Риторика. – К., 2000. – 198 с.
2. Москальская О. И. Текст как лингвистическое понятие // Иностранные языки в школе. – 1978. – № 3. – С. 9-17.)
3. Вандишев В. М. Риторика: экскурс в историю членя и понятия: Навч. посіб. – Київ : Кондор, 2003. – 264 с.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія /Олена Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
5. Гуревич Е. С. Основы риторики / Е. С. Гуревич, В. Ф. Полірко, М. А. Герман. – К., 1978. – С. 240.
6. Стрій Л. І. Ритуальний характер політичної комунікації: семіотика інавгурації президента [Електронний ресурс] // МОВА. – 2014. – № 21. – Режим доступу:
7. <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/science/rada %20philology/Дисертація %20>

References:

1. Sahach H. (2000). Rytoryka [Rhetoric] – Kyiv [in Ukrainian]
2. Moskalaia O.Y. (1978) Tekst kak lynchvystycheskoe poniatye [Text as a linguistic concept]. Ynostrannie yazyky v shkole – Foreign languages at school, 3, 9-17[in Russian]
3. Vandysh V.M. (2003) Rytoryka: ekskurs v istoriiu vchen i poniat [Rhetoric: Introduction into the history of concepts]. Kyiv : Kondor [in Ukrainian]
4. Selivanova O. (2006). Suchasna lynchvistyka: terminolohichna entsyklopediia [Modern linguistics: terminological encyclopedia]. Poltava: Dovkillia [in Ukrainian]
5. Hurevych E. S., Polrilko V.F., & Herman M. A., (1978) Osnovy rytoryky [Basics of rhetoric]. Kyiv [in Ukrainian]
6. Strii L.I. (2014) Rytualnyi kharakter politychnoi komunikatsii: semiotyka inavhuratsii prezydenta [The ritual nature of political communication: the semiotics of the inauguration of the president]. Mova – Language,21. Retrieved from <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/science/rada %20philology/Dysertatsiia %20>

Tuliakova K. R. Psycholinguistic characteristics of English public speech of future specialists in the field of mediation and conflict resolution

The article deals with the relationship of linguistics with psychology, rhetoric and logic. The structural components of an English-speaking professionally oriented monologue as an element of public speaking are identified. The author refers to a number of works devoted to this topic, pointing to the range of research in linguistics by a particular scientist, gives psychological characteristics inherent in a professional English-oriented monologue. The article outlines the issues related to the systematization of public speeches and presents the distribution by genre affiliation: academic speech, solemn speech, socio-political speech, judicial, ecclesiastical and social life.

The purpose of the article is to find the best ways of teaching English-language professionally oriented monologue speech of future specialists in the field of mediation and conflict resolution.

There are a number of characteristics that should be taken into account during training, such as: orientation and preparedness, thematic, informative, cohesive, logical, continuous, deployable, situational, directional or unidirectional, modal.

The psychological characteristics inherent in an English-speaking professionally oriented monologue are presented. The author considers public speech as a special kind of argumentative text, which is a consequence of the specialist's interaction with the individual and the mass consciousness. Professionally oriented text is also considered in the form of implementation.

Public speaking is explored through the prism of the basic functions of language, in particular in its interaction with integrative, inspiratory, declarative and performative functions. The division of the English-speaking professionally oriented monologue into the structural components is given and examples are given for each of the components.

Consequently, during the development of training tasks based on video of public speeches, the psychological factors of this type of speech were taken into account, which not only provides accessibility and adequacy of perception, but also accelerates the process of productive reproduction of acquired knowledge in the form of professionally oriented monologue statements.

Key words: *psycholinguistic features, public speaking, rhetoric, political discourse, structural component, sphere of communication.*